

com a natural reacció a la manca de visió del clergat, en amplis sectors de la població de l'arquebisbat i especialment a Reus, una pregona malvolença contra els eclesiàstics i singularment contra els regulars, la qual ni tan sols aconseguí reduir la caritat que els religiosos manifestaren en ocasió de l'epidèmia de l'any 1834. Així les coses, i no oblidem que en molts aspectes la situació de l'any 1835 no és sinó una repetició de la dels anys 1820-1823, el conflicte dinàstic no féu res més que acabar d'exacerbar els ànims.

NOTES

- (1) Pel que fa als fets de Reus vegeu Eduard Toda i Güell, *Los conventos de Reus y sa destrucció en 1835*. Reus, Revista del Centre de Lectura, 1930.
- (2) M. Revuelta González, *La exclaustración (1833-1840)*. Madrid, BAC, 1976, p. 287.
- (3) Arxiu de la Catedral de Tarragona. Actes del Capítol, 1835, doc. 58.
- (4) Vicente Cárcel Ortí, *Cartas del arzobispo Echánove, de Tarragona*. "Analecta Sacra Tarraconensia", XLVII (1974), ps. 129-148.
- (5) Eduard Toda i Güell, *La destrucció de Poblet*. Monestir de Poblet, 1935, p. 165.
- (6) Cayetano Barraquer Roviralta, *Los religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX*. Barcelona, 1915-1918, 4 vols.; III, 557; IV, 19.
- (7) M. Revuelta, op. cit., p. 405.



**ELS POBLES
IBERICS O ELS
ATAVISMES D'UN
INCONSCIENT
COL-LECTIU
JA PRETERIT**

MIQUEL ESCUDERO

Pensadors i sociòlegs moderns d'arreu del món es pregunten incisivament el traginat perquè de la intensa impregnació genuïna, en l'ètnia ibèrica, i molt especialment en el llinatge dels pobles

del Nord-Est, Llevant i Sud, llocs on amb més pregonesa arrelà l'antiga nissaga dels pobles indeterminadament coneguts per "ibers", de certs elements i trets psico-ògic i de comportament "sui gèneris", fonamentals, que hom cataloga, encertadament, de legítima anarquia cervical. Quan Fanelli dugué a Espanya l'evangell àcrata del llibertarisme apolíticador i guerrejadorament espartaquista i purità, hom cregué ben de veres en allò que només, en la tardor, li cal, a la botànica, un bocí de terra ben assaonada d'humitat i de tebior, perquè, a pleret i a lloure, hi floreixi una munió espaterrant de rovellons del més bell gust. Sabem, per lògica, que qualsevol causa de qualsevol mena —històrica o no—, té per motiu l'aparició, més o menys immediata, d'un efecte definidor i determinant d'aquella. "Per llurs fruits coneixereu els homes", sentencià un mestre àcrata, desposseït, avui, de la seva facultat genèrica i secular —ni més ni menys— d'electricitzar i revolucionar les masses de l'afamat, i manllevat de tot dret humanal, poble hebreu on nasqué aquell místic d'una revolució floral, que si de bell antuvi quallà —els "zelots", per exemple— no ha cristallitzat sinó en una salvatge i mesquina munió de clericals catabaumes "redemptores" i esclavatjadorament infernalistes. No he de negar, ni rostament ni plana, que enraono, en la seva única dimensió humanal, de Jesús el Galileu. Com explicava abans, parlant de les íntimes relacions causa-efecte, sabem que, al món,

ESPECIAL NUMERO 300

La pròxima revista, corresponent als números 299-300-301, serà un especial que oferirà col·laboracions de Josep Albanell, Pere Anguera, Joan Brossa, Quim Monzó, Josep Murgades, Antoni Nomen, Marcel Pey, Carles Reig i Josep Zaragoza, entre d'altres.

a partir dels principis inalienables del moviment i de la combustió, hom pot assegurar que l'Univers enter s'auto-fecunda en llibertat. El perquè de l'anarquisme —quasi— consubstancial a la nostra ètnia post-ibèrica ve del nostre origen antropològic, no pretenc pas fer un absurd panegíric dels valors llibertaris genuïns de la raça hispana —com trobant-se encara amb la mateixa especulació, ens assegurà la Frederica Montseny en el seu llibre recent aparegut “¿Qué es el Anarquismo?” (Edit. “La Gaya Ciencia”. Barna, 1976)— ni sotaposar-me a criminals interessos de tipus racista o neonazi; sinó que, en el context actual, desitjo posar de bell nou de manifest i patentitzar un fet consumat de la nostra caracteriologia peculiar que es manifesta i es patentitza per si sol, rera l'ull de l'observador menys avesat i primmirat en la matèria d'observar. Comenta James Joll a “Los Anarquistas” (Edit. Grijalbo. Barna, 1975) que “l'anarquisme fou a Espanya, per espai de quasi setanta anys, una força revolucionària la intensitat de la qual no tingué precedents en cap altre país del món” i que “el temperament espanyol —cito textualment— quadra perfectament amb l'extremisme (?) de les doctrines anarquistes”.

A propòsit dels ibers, sabem que llurs avantpassats més primitius, que hom especula si eren o no originaris de la Ibèria Asiàtica —més o menys, l'actual Geòrgia— de la regió del riu Cyrus (Kyr), aparegueren a la península, la qual, amb els temps, batejaren amb l'aigua d'un riu que avui es diu, per això, Ebre —però que no ho feren litúrgicament, és clar (!), sinó geogràficament— fa uns trenta cinc segles. Hom els identifica amb els pobles indomenyables dits hamites nord-africans i, molt especialment, amb els de la mena científicament classificada com a “homo sahariannus”, d'afinitat amb els pobles berebers i líbics pre-aràbics. La primera menció del poble que ens ocupa, la de vem al viatger-poeta Ilatí Fast Ruf Aviè, que escriví unes “Onae Maritimae” —o “Els litorals”— també conegudes pels investigadors proto-històrics com a “Periple”. Llur cultura es desenvolupà durant el neolític, l'eneolític i l'edat del bronze.

Hom ha calculat, especialment Schuchardt, per simples conjectures d'origen idiomàtic (el mot “saldar”, pira en ambdues llengües, etc.), que l'actual poble basc s'identifica plenament amb l'ibèric fins a fer-ne, hipotèticament, i “a priori”, un de tot sol. Aquesta proposta no presuposa, però, una identitat de llinatge, car, segons el que es dedueix dels exhaustius treballs antropològics d'Aranzadi, i arqueològics de Pere Bosch Gimpera, s'assevera que els bascos són un poble d'arrelament clarament indigen i pre-ibèric en el Pirineu.

Els ibers s'establiren des d'Onuba (Huelva) fins a les boques del riu Rhòne, a la Provença. El centre i l'occident de la nostra península —la Messeta i Portugal— foren adquirits, per a llur habitatge, pels pobles celtes, procedents de Centre-Europa.

Heròdot ja esmenta els nostres avantpassats, fa VI milenis, com a “poble amant, a tot esforç, de les seves llibertats i que hom no ha pogut mai sotmetre a esclavatge, car prefereix el suïcidi a l'empresonament involuntari” (Heròdot. “Historiae”. Liber IV). Com hem dit, la primera onada d'aquesta ètnia vers les nostres terres es produí cap a l'any 3000 o 3500 abans de la “nostra” Era Catòlica. Deixà valuosos testimoniatges importants en la cultura artística dita de l’“Almeriense” i molt espectacularment i especial, en les nostres benamades contrades de Catalunya. García Bellido diu que el poble proto-ibèric de Tartessos —a Andalusia— fou el primer a ésser descobert per una civilització aliena a la nostra: l'Hebrea, encarnada en el trafegant poble fenici (hi abunden els testimonis bíblics).

Com era d'esperar, la moneda, les primeres emissions de la qual hom fixa a la data del segle III a. J. C. —data ben tardana, per cert!— fou introduïda per decret i influència grega: model de moneda emporitana d'argent o dracmes d'imitació.

Per a afirmar el llibertarisme ibèric, entre centenars d'autors, us remeto a Miquel Tarradell (“Gran Enciclopèdia Catalana”, vol. 8, pàgs. 532 i 533): “La dificultat d'establir els límits d'aquests pobles, ve, no sols de les deficiències d'in-

formació, sinó també de la fluïdesa de les fronteres, no sempre estables, conseqüència de **la manca d'estats organitzats**. S'hi manifestaren algunes tendències monàrquiques, **però no arribaren a consolidarse**. Personatges com Indíbil, Mandoni, Edecó, etc., —que, com tots sabem, eren guerrillers populars que sorgiren heroïcament i espontàniament en contra de les previsions avassalladores de romans o cartaginesos— **eren més aviat caps momentanis que no pas reis**. El nucli bàsic eren els poblats..., fortificats amb muralles. **Les cases eren... força iguals, de manera que no reflecteixen les diferències socials**”.

Com veiem, els coratjosos ibers ens han lliurat com a herència col·lectiva, l'individualisme, l'amor propi, l'ànim de sacrifici, les aspiracions auto-gestionàries i personalistes, vora de mil paraules diferents —“guijarro”, “perro”, esquerra, Rocafort de Quer (“pedra”) alt, Santa Coloma de Queralt (la col·lectivitat llibertària de la qual, essent-hi establert el comunisme àcrata, passà a denominar-se amb el pintoresc i, geològicament, més adequat nom de “Segarra del Gaià” (riu d'aquella comarca), durant els anys 36 i 37, en plena lluita del poble armat contra la insubordinació feixista dels militars)—, deixalles esplèndides de ceràmica popular i d'escultura... i una ben anàrquica —en el noble sentit del mot— manera d'ésser, en el nostre comportament personal. Vegi's si no el flairós poema d'un català inspiradíssim, del nostre Joaquim M.^a Bartrina i d'Aixemús, la “Guilla” literària i floral del proppassat segle XIX:

**Esta moneda y esa espada, creo
que son lo más notable del museo;
ambas antigüedades
son restos de las bárbaras edades.
Su origen el catálogo ya aclara:
lástima que decir también no pueda
cuál de las dos más crímenes causara,
la espada o la moneda (*).**

(“Algo”. Arabesc n.º XVIII. Bosch, 1939).

(*) Es un fet remarcable que el dissortat lletraferit autor d'aquest bellíssim i expressiu poema, mort prematurament el 1880, no el trobem adscrit a cap tendència revolucionària concreta.